

POSTANOWIENIE

Dnia 12 lutego 2020 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Jerzy Kuźniar (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Piotr Prusinowski

SSN Krzysztof Rączka

w sprawie z wniosku B.G.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w G.
o wysokość emerytury,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych w dniu 12 lutego 2020 r.,
zażalenia organu rentowego na wyrok Sądu Apelacyjnego w [...].
z dnia 14 listopada 2019 r., sygn. akt III AUa [...],

oddala zażalenie.

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 14 listopada 2019 r., III AUa [...], Sąd Apelacyjny w [...], w sprawie z wniosku B.G. przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w G. o wysokość emerytury, wobec apelacji wnioskodawczyni, uchylił wyrok Sądu Okręgowego – Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w G. z dnia 11 grudnia 2018 r., zniósł postępowanie od dnia 11 grudnia 2018 r. i przekazał sprawę Sądowi Okręgowemu w G. do ponownego rozpoznania wraz z orzeczeniem o kosztach postępowania apelacyjnego.

W uzasadnieniu wyroku Sąd drugiej instancji wskazał, że apelacja wnioskodawczyni nie podlegała merytorycznemu rozpoznaniu z uwagi na stwierdzoną nieważność postępowania, wobec pozbawienia ubezpieczonej

możliwości obrony jej praw (art. 379 pkt 5 k.p.c.). Zawarte w omawianym przepisie pojęcie pozbawienia strony możliwości obrony swoich praw definiowane jest w judykaturze jako sytuacja, gdy na skutek wadliwości procesowych sądu lub strony przeciwnej, będących wynikiem naruszenia konkretnych przepisów Kodeksu postępowania cywilnego, których nie można było usunąć do momentu wydania orzeczenia w danej instancji, strona nie mogła brać i nie brała udziału w postępowaniu lub w istotnej jego części, ani osobiście ani za pośrednictwem swojego pełnomocnika procesowego, przedstawiciela ustawowego bądź kuratora i to bez względu na to, czy opisane pozbawienie strony możliwości działania mogło mieć wpływ na rozstrzygnięcie sporu. W rozpatrywanej sprawie Sąd pierwszej instancji - postanowieniem z dnia 11 grudnia 2018 r., wydanym na posiedzeniu niejawnym - pominął dowód z przesłuchania świadków, uznając że jego przeprowadzenie nie ma w sprawie znaczenia i w tym samym dniu, na tym samym posiedzeniu, wydał wyrok, oddalający odwołanie wnioskodawczynie od zaskarżonej decyzji.

W ocenie Sądu Apelacyjnego, uchybienie Sądu Okręgowego polegało na wydaniu na posiedzeniu niejawnym postanowienia dowodowego (w przedmiocie oddalenia wniosków dowodowych ubezpieczonej) w tym samym dniu, w którym następnie wydano wyrok, bez uprzedniego doręczenia tego postanowienia pełnomocnikowi wnioskodawczynie, co uniemożliwiło wnioskodawczynie wypowiedzenie się w trybie art. 224 § 1 *in fine* k.p.c. do oddalenia jej wniosków dowodowych, przywołując stanowisko Sądu Najwyższego wyrażone w postanowieniu z dnia 13 grudnia 2018 r., V CZ 85/18 (LEX nr 2618490), w którym wskazano, że wydanie wyroku przez Sąd pierwszej instancji z naruszeniem art. 148¹ § 3 k.p.c. powoduje pozbawienie strony możliwości obrony jej praw, a w konsekwencji powoduje nieważność postępowania w rozumieniu art. 379 pkt. 5 k.p.c. W tezie tego orzeczenia przyjęto, że przed wydaniem wyroku na posiedzeniu niejawnym, niekorzystnego dla strony, której wnioski dowodowe zostały oddalone (art. 148¹ § 2 k.p.c.), sąd powinien umożliwić jej wypowiedzenie się zgodnie z art. 224 § 1 k.p.c. w przedmiocie tego postanowienia dowodowego; w przeciwnym razie zachodzi nieważność postępowania (art. 379 pkt 5 k.p.c.). W uzasadnieniu Sąd Apelacyjny stwierdził, że uchybienie Sądu pierwszej instancji miało wyłącznie

charakter proceduralny, natomiast w kwestii merytorycznej Sąd drugiej instancji podzielił stanowisko Sądu Okręgowego.

W zażaleniu na powyższy wyrok, zaskarżając go w całości, pełnomocnik organu rentowego zarzucił naruszenie przepisów postępowania - art. 379 pkt 5 k.p.c. poprzez jego zastosowanie, podczas gdy zdaniem organu rentowego, nie było ku temu podstaw, gdyż wnioskodawczyni nie została pozbawiona możliwości obrony swoich praw, art. 386 § 2 k.p.c. poprzez jego zastosowanie, mimo braku podstaw do stwierdzenia nieważności postępowania oraz art. 148¹ § 1-3 k.p.c. poprzez uznanie, że Sąd Okręgowy wydając postanowienie o pominięciu dowodu z przesłuchania świadków oraz wyrok na posiedzeniu niejawnym w tym samym dniu i doręczenie ich jednocześnie w dniu 2 stycznia 2019 r. spowodowało pozbawienie strony możliwości obrony swoich praw.

W ocenie pełnomocnika organu rentowego zostały spełnione przesłanki zawarte w art.148¹ k.p.c. uzasadniające wydanie wyroku na posiedzeniu niejawnym, bowiem Sąd pierwszej instancji miał podstawy do uznania - mając na względzie całokształt przytoczonych twierdzeń i zgłoszonych wniosków dowodowych - że przeprowadzenie rozprawy nie jest konieczne, a strony nie wniosły w pierwszych pismach procesowych o przeprowadzenie rozprawy. W oparciu o te zarzuty, wniośł o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i orzeczenie co do istoty sprawy poprzez oddalenie odwołania, a w przypadku braku podstaw do orzeczenia co do istoty - o przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Apelacyjnemu wraz z orzeczeniem o kosztach postępowania zażaleniowego.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zażalenie jest niezasadne.

Jak trafnie wskazał Sąd drugiej instancji, za postanowieniem Sądu Najwyższego z dnia z dnia 13 grudnia 2018 r., V CZ 85/18, Sąd rozpoznając sprawę na posiedzeniu niejawnym i wydając postanowienia dowodowe, stosownie do art. 148¹ § 2 k.p.c., w razie oddalenia niektórych wniosków dowodowych, powinien przed wydaniem wyroku na posiedzeniu niejawnym doręczyć stronom odpis tego postanowienia w celu umożliwienia stronie, której wnioski dowodowe

zostały oddalone, wypowiedzenia się, zgodnie z art. 224 § 1 *in fine* k.p.c. W przeciwnym razie dochodzi do nieważności postępowania przez pozbawienie strony, której wnioski dowodowe zostały oddalone możliwości obrony praw na podstawie art. 379 pkt 5 k.p.c. Pominięcie dowodu może mieć miejsce jedynie wówczas, gdy okoliczności faktyczne zostały wyjaśnione zgodnie z twierdzeniami strony wnioskującej o przeprowadzenie określonego dowodu (por. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 26 września 1966 r., II CR 314/66, OSNCP 1967 nr 2, poz. 39 i z dnia 27 czerwca 2014 r., I CSK 497/13, niepublikowane).

Podzielając stanowisko Sądu Najwyższego zawarte w powołanym wyżej postanowieniu, należało w związku z tym uznać zasadność zaskarżonego wyroku i oddalić zażalenie, orzekając jak w sentencji (art. 398¹⁴ w związku z art. 394¹ § 3 k.p.c.).